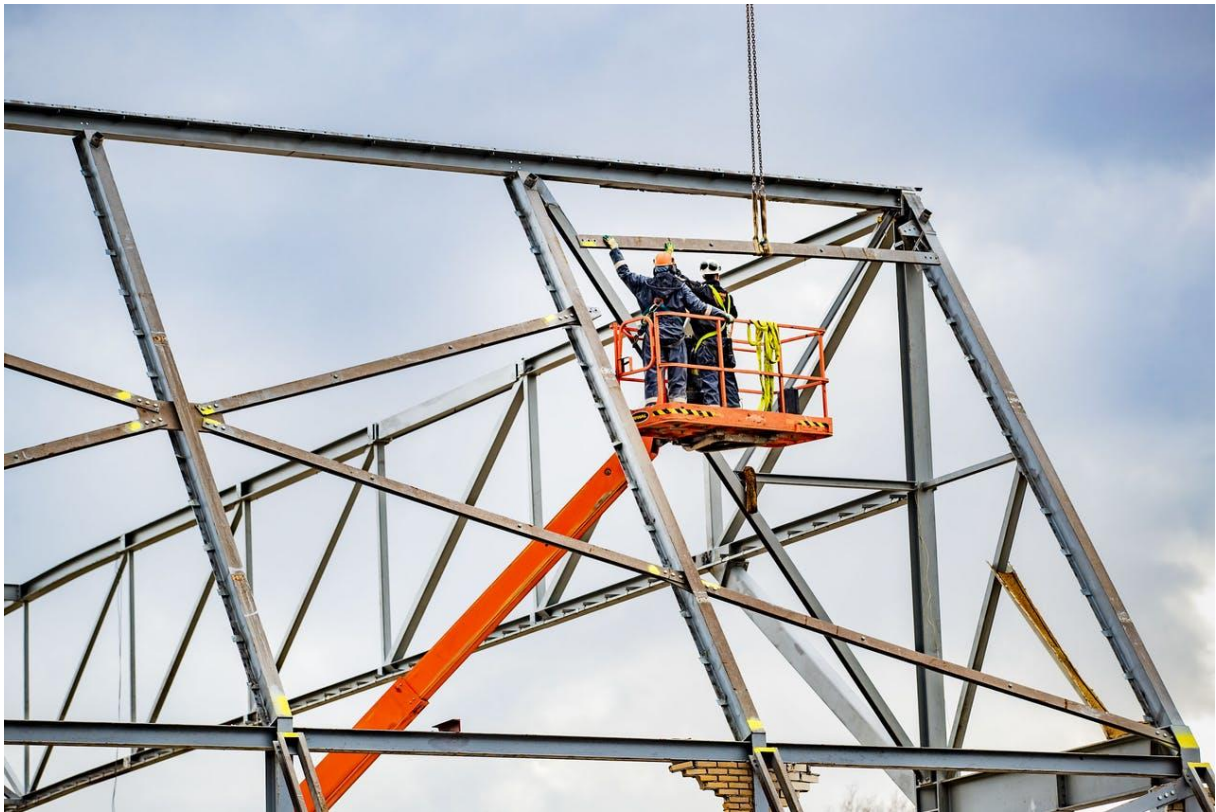

Gemeenten zetten zich schrap voor lawine aan steunaanvragen van zzp'ers

We zien nu overal sectoren compleet stilvallen: grondwerk, bouw en infrastructuur, garagehouders aldus Heijkoop. Foto: Hollandse Hoogte / Rob Voss

Gemeenten zetten alle zeilen bij om naar verwachting meer dan honderdduizend bijstandsaanvragen van zzp'ers te verstouwen. Hun ambitie is om maandag of later volgende week al een loket in de lucht te hebben, en dan te beginnen met het uitdelen van enkele miljarden euro's aan ondernemers die vanwege de coronacrisis zonder opdrachten zitten.

Dat zegt Peter Heijkoop van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), één van de coördinatoren van het dinsdag aangekondigde zzp-noodplan. In zijn gemeente Dordrecht en het aangrenzende Rotterdam melden 'enorme aantallen' zelfstandigen zich.

'En niet alleen uit de horeca', zegt Heijkoop, tevens wethouder werk en inkomen. 'We zien nu overal sectoren compleet stilvallen: grondwerk, bouw en infrastructuur, garagehouders. Dit breidt zich als een olievlek uit. Het toetsen van de rechtmatigheid krijgt lage prioriteit; de zzp'er beantwoordt digitaal een handvol vragen en krijgt daarna snel uitbetaald.'

De gemeenten lopen daarmee vooruit op minister Wouter Koolmees van Sociale Zaken, die het zzp-noodplan deze week presenteerde. Hij vroeg woensdag nog om geduld. Zijn noodwet moet nog langs de Raad van State. Maar gemeenten beginnen alvast met een voorschot van €250 mln van het Rijk, zegt Heijkoop. 'We waarderen de rust die de minister wil creëren voor zorgvuldige uitvoering, maar gemeenten worden al overlopen. Snelheid gaat nu boven alles. De formele grondslagen komen later wel.'

De VNG spreekt van een 'reusachtige operatie', die vereist dat gemeenten hun prioriteiten overhoop halen. Duizenden ambtenaren moeten alles uit hun handen laten vallen om bij te springen. Ze schakelen ook accountantskantoren, woningcorporaties en zzp'ers in. Tal van commerciële bedrijven, waaronder accountantskantoor BDO, hebben aangeboden te helpen.

Heijkoop gaat ervan uit dat er misbruik zal worden gemaakt van de regeling. 'Dat moeten we accepteren. De schade door fraude staat niet verhouding tot de schade die we zullen zien als we hier weken overheen laten gaan. Natuurlijk kijken we mensen het liefst in de ogen, en we zullen naderhand ook wel controleren of ze alles naar waarheid hebben ingevuld. Maar wij kunnen niet alles uitpluizen.'

Inkomensondersteuning

Het noodplan houdt in dat het kabinet de bestaande bbz-regeling (Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen) enorm oprekt, door aanvragen veel minder streng te beoordelen. Zo hoeven zzp'ers niet eerst hun koopwoning op te eten of terug te vallen op hun partner. Ook de levensvatbaarheid van hun bedrijf wordt niet meer getoetst.

Het kabinet trekt er zo'n €3,8 mrd voor uit, waarvan €1,5 mrd ter inkomensondersteuning. Een zzp'er ontvangt maximaal €1500 per maand gedurende drie maanden. €2 mrd is bedoeld als krediet, en €300 mln gaat naar uitvoering. Staatssecretaris Tamara van Ark van Sociale Zaken zegde woensdag aan de VNG toe voorschotten te vergoeden vanuit de schatkist.

'Beste van twee kwaden'

'Dit slaagt alleen als we afstappen van regionaal maatwerk, en van de Haagse reflex om in elke aanvraag een potentiële fraudeur te zien', zegt Gijsbert Vonk, hoogleraar socialezekerheidsrecht in Groningen. Hij vindt het wel riskant om zo'n zware taak te leggen bij gemeenten, die toch al kraken onder grote capaciteitstekorten en gebrek aan kennis. Deze route is niettemin 'het beste van twee kwaden.'

Net als Vonk vindt ook zijn collega Maarten Allers, hoogleraar decentrale overheden, het logischer om de uitvoering bij regionale overheid te leggen dan bij het UWV of de Belastingdienst. Die kampen al met grote uitvoeringsproblemen. De fiscus heeft bovendien veel maatschappelijk krediet verspeeld met de recente toeslagenaffaire. 'Gemeenten verzorgen ook al de bijstand en hebben meer gevoel voor lokale armoede.'

In Amsterdam hebben deze week al 2350 zzp'ers zich gemeld, zegt wethouder sociale zaken Rutger Groot Wassink. 'Drie keer zo veel als in een normaal jaar. Ik verwacht er nog veel meer. Zo'n 20.000 Amsterdammers zaten voor Corona al rond de armoedegrens.'